

2. BASKI

Kur'ân ve Sünnete Göre

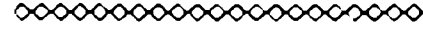
Ehl-i Kitab

İDRİS TÜZÜN

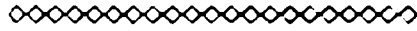
Kur'ân ve Sünnete
Göre
Ehl-i Kitab

İdris Tüzün

**KUR'ÂN VE SÜNNETE
GÖRE
EHL-İ KİTAB**

İdris Tüzün

**Süeda Basım Yayın Sanayi ve Ticaret A. Ş.
Ziya Gökalp Mahallesi Eski Turgut Özal Cad.
No: 40 / 1 Kat: 3 Başakşehir / İstanbul**

Tel: +90 (212) 671 51 80

Faks: +90 (212) 671 51 81

www.e-sueda.com

Basım: İstanbul / 2016 (İkinci Baskı)

**Baskı: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık
+90 (0212) 671 61 51**

**Bu kitabın tüm hakları Süeda Basım Yayın Sanayi
ve Ticaret A. Ş.'ne âittir. Kaynak gösterilerek
iktibas edilebilir.**

M U H T E V İ Y A T

Giriş	09
1. Hazret-i Muhammed (sav) En Büyük Peygamberdir.....	10
2. Peygamberimiz (sav) Ehl-i Kitaba da Gönderilmiştir.....	13
3. Ehl-i Kitap Hazret-i Muhammed'in (sav) Peygamber Olduğunu Biliyordu	16
Birinci Delil:	18
İkinci Delil:	19
Üçüncü Delil:	21
4. İslamiyet Teslis İnancını Kabul Etmez	29
5. Günümüzde Yanlış Yorumlanan Bir Ayet	31
6. "La İlahe İllallah Diyen Cennete Girer" Hadis-i Şerifi Nasıl Anlaşılmalıdır? ...	35
7. Fetret Ehli, Cennetlik Midir?	38
8. Kelime-i Tevhid Hakkında Bediüzzaman Hazretlerinin Görüşleri	40
9. Üstad Bediüzzaman'ın Sû-i İstimal Edilen Sözleri.....	42
10. Kur'an Ehl-i Kitapla Dost Olmayı Yasaklamıştır.....	46
Sonuç	47
Kaynakça.....	49

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

T A K D İ M

Son zamanlarda İslâm dinini bildikleri halde Müslüman olmayan Yahudi ve Hıristiyanların cennetlik olup olmadığı konusu bazı çevrelerce tartışılmaya açılmıştır. Hâlbuki asr-ı saadet döneminden bugüne kadar Peygamberimiz (sav)'i bilip de onun peygamberliğini inkâr edenlerin kâfir oldukları ve cennete giremeyecekleri konusunda Müslümanlar fikir birliği içindedir.

Allah'a, meleklerle, kitaplara, peygamberlere, âhirete, kadere, hayır ile şerrin Allah'tan geldiğine inanmaktan ibaret olan iman esasları, bir bütündür. Birbirinden ayrılmaz, parçalanmaz ve birbirini gerektirirler. Onlar adeta zincirin halkaları gibi birbirine bağlı olduğundan, onlardan birini inkâr etmek insanı küfre götürür. Zira birini inkâr etmek, diğer esasları da inkâr etmeyi netice verir. Birini kabul etmek, diğerlerini de kabul etmeyi gerektirir.

Son peygamber olan Hazret-i Muhammed'in (sav) insanlığa gönderilmesiyle kendisinden önceki bütün dinlerin hükmü sona ermiştir. Bundan dolayı İslâm'dan başka bir din aramak, ilâhî dinin dışında bir din aramak anlamına gelir. Çünkü İslâm'ın or-

taya çıkmasıyla diğer dinlerin hükmü kalmadığından, bir kimse İslâm'ın dışında herhangi bir dine girse veya arasa Allah'ın dininden başka bir din aramış olur.

Bir kısım insanların “Yahudi ve Hıristiyanlar cennetlik mi değil mi?” tartışmasını başlatması, içeriden ve dışarıdan pek çok saldırılara maruz kaldığımız, birlik ve beraberliğe çok muhtaç olduğumuz şu zamanda maalesef problemlerimizi artıran bir unsur olmuştur. Ayrıca Müslümanların Yahudi ve Hıristiyanlar tarafından katledildiği, işkencelere maruz kaldığı, batı medyasında Müslümanlara terörist denilerek saldırıldığı bir zamanda, bu konunun tartışmaya açılması durumun vahametini daha da artırmıştır. Müslümanlar arası ihtilafa, tartışmalara ve kafa karışıklığına sebep olan bu durum memleketimizdeki şuurlu pek çok Müslüman tarafından üzüntü ve endişeyle izlenmektedir.

Bu tartışmalar karşısında şüpheye düşen Müslümanlara işin hakikatinin anlatılması gerektiğine inanmaktayız. Elinizdeki bu kitapçık bu konudaki tereddütleri gidermek amacıyla hazırlanmıştır. Maksadımız polemiğe girmek değil, “Kur'ân ve Sünnete göre Yahudi ve Hıristiyanlar cennetlik mi değil mi?” sorusuna doyurucu cevaplar vermek ve konunun iç yüzünün halkımız tarafından öğrenilmesini sağlamaktır.

Araştırmamızda İslâm'ın aslî kaynakları olan Kur'ân ve Sünnet esas alınmıştır. Ayrıca ayet ve hadis açıklamalarında bütün ümmetin makbulü olmuş tefsir ve hadis kitaplarına müracaat edilmiştir.

Kitabın Müslümanlara faydalı olmasını Cenab-ı Hak'tan dileriz. Zira gönülleri etkilemek ve muvaffakiyet ancak O'ndandır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ
سَلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى
أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدَعَايَةِ الْإِسْلَامِ أَسْلِمَ تَسْلَمَ يُؤْتِكَ اللَّهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ
فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ
وَيَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أُنْ لَا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ
وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا
(فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ)

“Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla.

Allah’ın kulu ve Resûlü Muhammed’den

Rûm’un büyüğü Hırakl’e.

Hidâyete tâbi’ olanlara selâm olsun.

Bundan sonra, ben seni İslâm da’vetine

(yâni Müslümanlığa) da’vet ediyorum.

İslâm’a gir ki selâmette kalasın ve Allah ecrini iki kat versin.

Eğer kabul etmezsen bütün çiftçilerin

günâhı senin boynunadır.

“Ey kitâb ehli, hepiniz bizimle sizin aranızda

müsâvî bir kelimeye gelin:

*Allah’tan başkasına tapmayalım, O’na hiçbir şeyi eş tut-
mayalım, Allah’ı bırakıp da kimimiz kimimizi Rabbler
tanımayalım. Eğer yüz çevirirlerse, deyiniz ki: Şâhid olun,
biz muhakkak Müslümânlarız” (Âl-i İmrân: 3/64)*

Buhârî, Camiu’s-Sahih, cilt: 1, Hadis no: 7.

بِسْمِ
مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ
سَلَامًا

أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدَعَائِي
فَإِنْ تَوَلَّيْتُ
وَيَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى
وَلَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَدَّ
{فَقُو}

GİRİŞ

Kur'an-ı Kerim'de otuz bir defa tekrar edilen 'ehl-i kit: 'kitap sahipleri' manasına gelir ve İslâmiyet'ten önceki taplara bağlı olan Yahudi ve Hristiyan insanları ifade Hazret-i Muhammed (sav) bütün insanlara gönderile gamberdir. Bu yönüyle ehl-i kitap da onun muhatapl dadır. Kur'an'ın pek çok âyetinde ehl-i kitap insanla med (sav)'e imana davet edilmiştir. Üstelik Tevrat ve İ çok yerinde âhir zamanda gelecek bir peygamberder mektedir. Bu yönüyle ehl-i kitap insanlar hem Kur'a kendi kitaplarınca Hazret-i Muhammed (sav)'e iman davet edilmiştir, denilebilir.

Peygamberimiz (sav) Mekke'de iken -bazı istisnalar ehl-i kitapla fazla bir görüşmesi ve konuşması olma kat hicretten sonra Medine'de ehl-i kitap insanlarla Yahudilerle) çokça karşılaşmış ve onları İslâm dinir miştir. Hatta o dönemde -Bizans hükümdarı Herak hükümdarı Mukavkıs, Habeş hükümdarı Necaşi gibi hükümdarlara mektuplar yazarak onları da İslâm'a d tir. Bu davetler neticesinde bir kısım ehl-i kitap peyga

h'in adıyla.

*mmmed'den
le.*

z olsun.

*da'vetine
liyorum.*

rini iki kat versin.

çilerin

:

aranızda

.

çbir şeyi eş tut-

imizi Rabbler

ki: Şâhid olun,

nrân: 3/64)

no: 7.

iman etmiş, bir kısmı ise kitaplarında peygamberimizin sıfatlarını gördükleri halde inatlarından iman etmemiş, hatta peygamberimize düşman olmuş ve onunla savaşmışlardır.

Kur'ân ve hadislerde peygamberimize iman etmeyen ehl-i kitabın kâfir ve cehennemlik oldukları çok açık bir şekilde beyan edilmiştir. Peygamberimizden günümüze kadar ümmet-i Muhammed de bu inançta olmuştur. Günümüzde her ne kadar bazı çevreler bir kısım âyetleri değişik şekilde yorumlamışlarsa da âyetler incelendiğinde konunun hiç de onların iddia ettiği gibi olmadığı görülmektedir.

Aşağıda bu konular tafsilatlı olarak ele alınacaktır. Fakat konunun önemine binaen önce peygamberimiz (sav)'in en büyük peygamber olduğunun izahıyla başlamak uygun olacaktır.

1. HAZRET-İ MUHAMMED (sav) EN BÜYÜK PEYGAMBERDİR

Peygamber Efendimiz (sav) en büyük ve en son peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelmiştir. Bu peygamberlerin bir kısmı diğerlerinden -fazilet noktasında- daha üstündür. Bununla birlikte hepsi de peygamber olmak yönünden birdirler.

Rehberimiz Kur'ân-ı Kerim, hiçbir peygamberi ayırt etmeksizin hepsine iman etmeyi farz kılmıştır. Bu konuda bir ayet şöyledir: **“(Peygamber ve mü'minler) hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine 'Allah'ın peygamberlerinin hiçbirisinin arasında ayırım yapmayız.' diye îmân ettiler.”¹**

Peygamberlerin bir kısmını kabul edip bir kısmını reddeden kişilerin iman etmiş olmayacakları şu ayet-i kerime ile ifade edilmiştir: **“(Biz, peygamberlerden) bir kısmına îmân eder, bir kısmını inkâr ederiz”** diyenler ve böylece bunun (îmân ile

küfrün) arasında bir yol tutmak isteyenler yok mu, işte bunlar gerçek kâfirlerin ta kendileridir.”¹

Bütün peygamberlerin hepsi hak peygamberdir. Bununla beraber peygamberlerin arasında fazilet yönünden derece farkları vardır. Bu konu Kur'an'da şöyle beyan edilmektedir: **“Peygamberlerin bir kısmını diğerlerinden üstün kıldık. Allah, onlardan bir kısmı ile konuşmuş, bazılarını da derece derece yükseltmiştir.”**²

Fazilet yönünden üstün olan bu peygamberlerin bir kısmına ‘ulu’l-azm’ peygamberler denir. Bunlar, bütün peygamberlerin en üstünleri olup karşılaştıkları büyük zorluklara rağmen peygamberlik görevlerini üstün bir azim ve kararlılıkla yapmışlardır. Nuh (as), İbrâhim (as), Mûsâ (as), İsâ (as) ve Hazret-i Muhammed (sav) ulu’l-azm peygamberlerdir.³ Onların içinde en büyüğü ise Peygamber Efendimizdir. Onun üstünlüğünü ve büyüklüğünü İslâm âlimleri delillerle ispat etmişlerdir. Bu delillerin bazıları şunlardır:

1. Kur'an'da Peygamberimiz hakkında **“Biz seni âlemlere rahmet olarak gönderdik.”**⁴ buyrulmaktadır. Peygamber Efendimiz (sav) bütün âlemlere rahmet olarak gönderildiğine göre, onun makamı herkesten üstündür.
2. Peygamberimizin (sav) üstünlüğünü gösteren diğer bir delil de onun bütün insanlara peygamber olarak gönderilmesidir. Zira diğer peygamberler yalnızca kendi kavimlerine gönderilmişlerdir. Bu konuda Kur'an-ı Kerîm'de geçen iki ayet şöyledir:

¹ Nisa, 150, 151

² Bakara, 253

³ Aliyyül Kari, Fıkh-ı Ekber Şerhi, Hisar Yayınları, İstanbul, 2010, s. 315.

⁴ Enbiya, 107

“Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve korkutucu olarak gönderdik.”¹

“De ki: Ey insanlar! Ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi olan Allah’ın elçisiyim”²

3. Bütün peygamberlerin risaleti belli bir zamanı ve dönemi kapsamaktadır. Peygamberimizin (sav) elçiliği ise kıyamete kadar devam edecektir. Onun getirdiği İslâm dini, kendinden önceki bütün peygamberlerin şariatlerinin esaslarını toplamakla beraber onların hükümlerini kaldırmıştır. Bu hal, Hazret-i Muhammed’in (sav) diğer geçmiş tüm peygamberlerden üstün olduğunu göstermektedir.
4. Miraç mucizesi peygamberler içinde yalnızca Hazret-i Muhammed’e (sav) ihsan edilmiştir. O (sav), Mescid-i Aksa’da bütün peygamberlere imam olup namaz kıldırmıştır. O’nun (sav) bu makamı, bütün peygamberlerin dinlerinin esaslarına varis-i mutlak olduğunu gösterip onların imamı olduğuna delildir.
5. Sahih bir hadiste Peygamberimiz (sav), **“Ben kıyamet gününde Âdemoğullarının efendisiyim... Bütün peygamberler benim sancağım altında olacaklar.”³** buyurmuştur. Bu hadis açıkça Hazret-i Muhammed’in (sav) bütün peygamberlerden daha üstün bir makamda olduğunu göstermektedir.
6. Kur’ân’da ümmet-i Muhammed (sav) için: **“Sizler insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz.”⁴** buyrulur. Ümmet-i Muhammed ümmetlerin en hayırlısı olduğuna göre, bu üm-

1 Sebe, 28

2 A’raf, 158

3 Tirmizî, Sünen, Menakıp, Bab, 1, hn: 3615; Müsned-i Ahmed, c. 1, s. 281, 295.

4 Al-i İmrân, 110

metin peygamberi de bütün peygamberlerin en üstünü ve en hayırlısı olduğu ortaya çıkar.¹

Netice olarak; bütün bu deliller sevgili Peygamberimiz'in (sav), bütün peygamberlerin sonuncusu ve en üstünü olduğunu gösterir. Dolayısıyla öncelikle onun risaleti kabul edilip tasdik edilmelidir.

2. PEYGAMBERİMİZ (sav) EHL-İ KİTAB DA GÖNDERİLMİŞTİR

Yüce Allah, Kur'ân-ı Kerim ile ehl-i kitap olan Yahudi ve Hristiyanları Hazret-i Muhammed'i (sav) peygamber olarak kabul edip ona tâbi olmaya davet etmektedir. Çünkü ehl-i kitap da Kur'ân-ı Kerim'in muhatapları arasındadır. Bu daveti kabul etmeyenlerin ise inançsız olduklarını Yüce Allah ifade etmektedir. Kur'ân'da ehl-i kitaba hitap eden ve onları Hazret-i Muhammed'e (sav) tâbi olmaya davet eden pek çok ayet vardır. Bu ayetlerden birkaçı şöyledir:

“Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetlerimi hatırlayın, bana verdiğiniz sözü yerine getirin ki, ben de size vâdettiklerimi vereyim. Yalnızca benden korkun. Elinizdekini (Tevrat'ı) tasdik edici olarak indirdiğime (Kur'ân'a) iman edin. Sakın onu inkâr edenlerin ilki olmayın! Âyetlerimi az bir karşılık ile satmayın, yalnız benden (benim azabımdan) korkun. Bilerek hakkı bâtil ile karıştırmayın, hakkı gizlemeyin.”²

“Ey ehl-i kitap! Size Resûlümüz geldi, Kitap'tan gizlemekte olduğunuz birçok şeyi size açıklıyor, birçok (kusurunuzu) da affediyor. Gerçekten size Allah'tan bir nur (peygamber), apaçık bir kitap (Kur'ân) geldi. Allah onunla rızasını arayanı

¹ Ömer Nasuhi Bilmen, Muvazzah İlm-i Kelam, Bilmen Yayınevi, İstanbul, 1972, s. 238.

² Bakara, 40-42.

kurtuluş yollarına götürür ve onları iradesiyle karanlıklardan nura çıkarır, dosdoğru bir yola iletir.”¹

“Ey ehl-i kitap! Peygamberlerin arası kesildiği bir sırada size peygamberimiz/elçimiz geldi. Gerçekleri size açıklıyor ki (kıyamette): ‘Bize bir müjdeleyici ve uyarıcı gelmedi’ demeyesiniz. İşte size müjdeleyici ve uyarıcı gelmiştir. Allah her şeye hakkıyla kadirdir.”²

“Ey iman edenler! Allah’tan korkun ve Peygamberine inanın ki O, size rahmetinden iki kat versin ve size ışığında yürüyeceğiniz bir nûr lütfetsin; sizi bağışlasın. Allah, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.”³

Bu son âyet hakkında müfessir İbnü’l-Cevzî şöyle der: “Bütün müfessirler bu âyetteki ‘iman edenler’den kastın Yahudi ve Hristiyanlar olduğunu söylemişlerdir. Yani âyetin manası, ‘Ey Musa ve İsa’ya iman edenler, Allah’dan korkun ve Allah’ın resulü Muhammed’e iman edin’ demektir.”⁴

Bir başka âyet de şöyledir:

“Hani Allah, peygamberlerden: ‘Ben size Kitap ve hikmet verdikten sonra nezdinizdekileri tasdik eden bir peygamber geldiğinde ona mutlaka inanıp yardım edeceksiniz’ diye söz almış, ‘Kabul ettiniz ve bu ahdimi yüklendiniz mi?’ dediğinde, ‘Kabul ettik’ cevabını vermişler, bunun üzerine Allah: O halde şahit olun; ben de sizinle birlikte şahitlik edenlerdenim, buyurmuştu. Artık bundan sonra her kim dönerse işte onlar yoldan çıkmışların ta kendileridir. Göklerde ve yerdekiler, ister istemez O’na teslim olduğu halde onlar (ehl-i kitap), Allah’ın dininden başkasını mı arıyorlar? Halbuki O’na

1 Maide, 15, 16

2 Maide, 19

3 Hadid, 28.

4 Ebu’l-Ferec İbnü’l-Cevzî, Zadü’l-Mesir, Mektebetü’l-İslami, Beyrut, 1404, c. 8, s. 178.

döndürüleceklerdir. De ki: Biz, Allah'a, bize indirilene, İbrahim, İsmail, İshak, Ya'kub ve Ya'kub oğullarına indirilenlere, Musa, İsa ve (diğer) peygamberlere Rableri tarafından verilenlere iman ettik. Onları birbirinden ayırt etmeyiz. Biz ancak O'na teslim oluruz.”¹

Hazret-i Ali (ra) ve İbn Abbas (ra) bu âyeti tefsir ederken şöyle demişlerdir: “Allah, peygamberlerden herhangi bir peygamberi gönderdiğinde, eğer Muhammed, peygamber olarak gönderilirse ve o peygamber o zaman hayatta olursa, ona iman edip yardım edeceği konusunda misak (söz) aldı. Ve yine Allah o peygamberden ümmetine Muhammed gönderilir de onlar hayatta olurlarsa, ona iman edip yardım edeceklerine dair söz almasını emretti.”² Bu ifadeler Yahudi ve Hristiyanların peygamberimize iman etmedikleri takdirde, kendi kitap ve peygamberlerinin sözlerine de uymamış olacaklarını göstermektedir.

Nitekim bu âyetin tefsiri mahiyetinde peygamberimiz (sav) şöyle buyurmuştur: “Eğer Musa sizin aranızda hayatta olsaydı bana tabi olurdu.”³ Bir başka hadiste ise “Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki: Eğer Musa sizin içinizde olsa, siz beni terk edip ona tabi olsanız sapıtmış olursunuz. Ümmetler için siz benim nasibimsiniz, peygamberler içinde de ben sizin nasibinizim.”⁴

Son peygamber olan Hazret-i Muhammed'in (sav) insanlığa gönderilmesiyle kendisinden önceki bütün dinlerin hükmü sona ermiştir. Bundan dolayı İslâm'dan başka bir din aramak, ilâhî dinin dışında bir din aramak anlamına gelmektedir. Çünkü İslâm'ın ortaya çıkmasıyla diğer dinlerin hükmü kalmadığından, bir kimse İslâm'ın dışında herhangi bir dine girse veya arasa

¹ Âl-i İmrân, 81-85.

² İbn Kesir, Tefsirü'l-Kur'an'il-Azim, Daru Taybe, 1999, c. 2, s. 67.

³ Müsned-i Ahmed, c. 3, s. 338; ayrıca bkz: İbn Kesir, age. c. 2, s. 68;

⁴ Müsned-i Ahmed, c. 3, s. 470; c. 4, s. 265.

Allah'ın dininden başka bir din aramış olur.¹ Bu konu Kur'an'da şöyle açıklanmaktadır: **“Kim, İslâm'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, âhirette ziyan edenlerden olacaktır.”**²

Hazret-i Peygamber (sav), Rabbinden aldığı emirle ehl-i kitabı kendisine iman etmeye davet etmiştir. Bunu gösteren bir hadiseyi, sahabelerden Muâz bin Cebel (ra) şöyle anlatmaktadır: “Resûlullah (sav) beni Yemen'e gönderdi. Bana buyurdu ki: **“Sen ehl-i kitap bir kavme gidiyorsun. Önce onları; Allah'dan başka ilâh olmadığına, benim de Allah'ın Resulü olduğuma şehâdet etmeye davet et! Eğer buna itaat ederlerse kendilerine bildir ki, Allah onlara her gün ve gecede beş vakit namaz farz kılmıştır. Buna da itaat ederlerse onlara bildir ki, Allah kendilerine, zenginlerinden alınıp fakirlerine verilmek üzere zekât farz kılmıştır. Şayet buna da itaat ederlerse sakın mallarının en kıymetlilerini alma!”**³

Bu âyet ve hadisler dikkate alındığında, Kur'an-ı Kerim ve Peygamberimizin, ehl-i kitabı imana davet ettiği, bu daveti kabul etmeyenlerin de küfre düşeceklerinin açıkça beyan edildiği görülmektedir. Kur'an'ın hiçbir yerinde “Siz hak üzeresiniz, iman etmeseniz de olur” şeklinde bir ifadeye rastlamak mümkün değildir.

3. EHL-İ KİTAP HAZRET-İ MUHAMMED'İN (sav) PEYGAMBER OLDUĞUNU BİLİYORDU

Kur'an'da, Tevrat ve İncil'in peygamberimizden bahsettiği çeşitli âyetlerle dile getirilmiştir. Kur'an-ı Kerimde, Yahudi ve Hristiyanlardan kendi kitaplarının haber verdiği âhir zaman peygamberine inanması emredilmiştir. Hazret-i Muhammed'e

1 Konyalı Mehmed Vehbi, Büyük Kur'an Tefsiri, Üçdal Neşriyat.

2 Âl-i İmrân, 81-85

3 Müslim, İman, Bab, 7, hn: 29 (19)

(sav) iman etmeyen ehl-i kitap hakikatte hem kendi kitaplarının gereğini yapmamış hem de Kur'ânın emrine muhalefet etmişlerdir.

Bu konuda bazı âyetler şöyledir:

“Kendilerine kitap verdiklerimiz onu (Muhammed'i), öz oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Buna rağmen onlardan bir gurup bile bile gerçeği gizlerler. Gerçek olan, Rabbinden gelendir. O halde kuşkulananlardan olma!”¹

“Ey ehl-i kitap! (Gerçeği) görüp bildiğiniz halde niçin Allah'ın âyetlerini inkâr edersiniz? Ey ehl-i kitap! Neden doğruyu eğriye karıştırıyor ve bile bile gerçeği gizliyorsunuz?”²

“Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o elçiye, o ümmî Peygamber'e tabi olanlar (var ya), işte o Peygamber onlara iyiliği emreder, onları kötülükten meneder, onlara temiz şeyleri helâl, pis şeyleri haram kılar. Ağırlıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indirir. O Peygamber'e inanıp ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen Nûr'a (Kur'ân'a) uyanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır.”³

Bediüzzaman Hazretleri; Tevrat, İncil ve Zebur gibi semavî kitapların en küçük hadiseleri bile haber verdiğini söylemektedir. Semavî kitapların hükümlerini yürürlükten kaldıran, getirdiği İslâm dini ile âlemin şeklini manen değiştiren Hazret-i Muhammed'den (sav) bu kitapların bahsetmemelerinin mümkün olmadığını ifade etmektedir. Bediüzzaman, bu semavî kitapların sahipleri olan peygamberlerin dinlerini tahrip olmaksızın ve kitaplarının yürürlükten kalkmasını engellemek için her halükârda, Hazret-i Muhammed'i (sav), ya yalanlamak

1 Bakara, 146, 147

2 Âl-i İmrân, 70, 71

3 A'raf, 157

veya doğruluğunu tasdik etmek şeklinde haber vereceklerini söylemektedir.¹

Bediüzzaman Hazretleri, bu semavî kitaplarda Hazret-i Muhammed'in (sav) peygamberliğine dair hiçbir yalanlama alâmeti olmadığını dost ve düşmanın ittifakıyla delillendirip semavî kitapların Hazret-i Muhammed'in (sav) risaletini kesin olarak tasdik ettiğini belirtmektedir. Bu tasdiki güçlendirecek üç delili ise şöyle sıralamaktadır:

Birinci Delil:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Kur'ânın lisanıyla onlara der ki: "Kitablarınızda, benim tasdikim ve evsafım (özelliklerim) vardır. Benim beyan ettiğim şeylerde, kitablarınız beni tasdik ediyor. **"De ki: 'Eğer (iddiânızda) doğru kimseler iseniz, haydi Tevrât'ı getirin de onu okuyun!'"**² **"De ki: '(İddiânızda samîmî iseniz) gelin, oğullarımızı ve oğullarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, kendimizi ve kendinizi çağıralım, sonra gönülden duâ edelim de Allah'ın lâ'netini yalancılara üzerine kılalım!'"**³ gibi âyetlerle, onlara meydan okuyup, mütemadiyen (devamlı) onların başına vurduğu halde, hiç Yahudi bir âlim veya Nasrani bir kıssis (papaz), onun bir yanlısını gösteremedi. Eğer gösterseydi, pek çok kesrette (çokca) bulunan ve pek çok inatlı ve hasetli olan kâfirler ve münafık Yahudiler ve bütün âlem-i küfür, her tarafta ilân edeceklerdi.

Hem demiş: "Ya yanlısımı bulunuz veyahut sizinle mahvolunca-ya kadar cihad edeceğim!" Halbuki bunlar, harbi ve perişaniyeti ve hicreti ihtiyar (tercih) ettiler. Demek yanlısını bulamadılar. Bir yanlıs bulunsaydı, onlar kurtulurlardı.

1 Bediüzzaman Said Nursî, Zülfikar, Altınbaşak Neşriyat, s. 290.

2 Âl-i İmrân, 93

3 Âl-i İmrân, 61

İkinci Delil:

Tevrat, İncil ve Zebur'un ibareleri; Kur'an gibi i'cazları (mucizevi yönleri) olmadığından, hem mütemadiyen (sürekli) tercüme tercüme üstüne olduğundan, pek çok yabanî kelimeler içlerine karıştı. Hem müfessirlerin sözleri ve yanlış tevilleri, onların âyetleriyle iltibas edildi (karıştırıldı); hem bazı nâdanların (cahillerin) ve bazı ehl-i garazın tahrifatı (bozmaları) da ilâve edildi. Şu surette o kitablarda tahrifat ve tağyirat (bozup değiştirmeler) çoğaldı. Hattâ Şeyh Rahmetullah-i Hindî (allâme-i meşhur) kütüb-i sâbıkanın (geçen mukaddes hitapların) binler yerde tahrifatını, keşişlerine (papazlarına) ve Yahudi ve Nasara (Hristiyan) ülemasına ispat ederek, iskât etmiş (susturmuş).¹

İşte bu kadar tahrifatla beraber, şu zamanda dahi meşhur Hüseyin-i Cîsrî (Rahmetullahi Aleyh) o kitablardan yüz on delil nübüvvet-i Ahmediyeye (sav) dair çıkarmıştır. "Risale-i Hamîdiye"de yazmış. O risaleyi de, Manastırlı Merhum İsmail Hakkı tercüme etmiş. Kim arzu ederse, ona müracaat eder, görür.²

Hem pek çok Yahudi uleması ve Nasara uleması, ikrar ve itiraf etmişler ki: "Kitablarımızda Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın evsafı (vasıfları) yazılıdır." Evet gayr-i Müslim olarak başta meşhur Rum Meliklerinden Hirakl itiraf etmiş, demiş ki: "Evet İsa Aleyhisselâm, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dan haber veriyor."³

Hem Rum Meliki Mukavkıs namında Mısır hâkimi ve ülemâ-yı Yehud'un (Yahudi âlimlerinin) en meşhurlarından İbn-i Suriya

1 Bkz. Rahmetullah Efendi, İzhârü'l-Hak Tercümesi, Çev.: Ömer Fehmi-Nüzhet Efendi, Sönmez Neşriyat, İstanbul, 1972, s. 72-201.

2 Bkz. Hüseyin Cîsrî, Risale-i Hamidiye, Bahar Yayınları, İstanbul, 1980, s. 52-81.

3 Beyhaki, Delai'lü'n-Nübüvve, Daru'l Kütübi'l-İlmiye, Beyrut, 1988, c. 2, s. 80,

ve İbn-i Ahtab ve onun kardeşi Kâ'b İbn-i Üseyd ve Zübeyr İbn-i Bâtıya gibi meşhur ülema ve reisler, gayr-i Müslim kaldıkları halde ikrar etmişler ki: "Evet kitablarımızda onun evsafı vardır, ondan bahsediyorlar."¹

Hem Yehud'un meşhur ulemasından ve Nasara'nın meşhur kıssislerinden (papazlarından), kütüb-i sâbıkada evsaf-ı Muhammediyeyi (Aleyhisselatü Vesselam) gördükten sonra inadı terkedip imana gelenler, evsafını Tevrat ve İncil'de göstermişler ve sair Yahudi ve Nasrani ulemasını onunla ilzam etmişler (delille susturmuşlar). Ezcümle, meşhur Abdullah İbn-i Selâm ve Vehb İbn-i Münebbih ve Ebî Yâsir ve Şâmul (ki bu zât, Melik-i Yemen Tübbâ' zamanında idi. Tübbâ' nasıl gıyaben ve bi'setten evvel (peygamberlikten önce) iman getirmiş, Şâmul de öyle.

İbn-i Heyban denilen bir ârif-i billah bi'setten evvel Benî Nadîr Kabilesine misafir olmuş. [قَرِيبٌ ظُهُورُ نَبِيِّ هَذَا دَارُ هِجْرَتِهِ] [Bir peygamberin zuhuru yakınlaşmıştır. Burası da onun hicret edeceği yerdir] demiş, orada vefat etmiş. Sonra o kabile Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile harbettikleri zaman Esid ve Sa'lebe meydana çıktılar, o kabileye bağırıldılar: [وَاللّٰهُ هُوَ الَّذِيْ عٰهَدَ] [يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ فِيْهِ اَبْنُ هَيْبَانَ] Yani: "İbn-i Heyban'ın haber verdiği zât budur; onunla harbetmeyiniz!" Fakat onlar onları dinlemediler, belalarını buldular.

Hem ülema-i Yehud'dan İbn-i Bünyâmîn ve Muhayrık ve Kâ'bü'l-Ahbar gibi çok ülema-i Yehud, evsaf-ı Nebeviyeyi kitaplarında gördüklerinden, imana gelmişler; sair imana gelmeyenleri de ilzam etmişler. Hem ülema-i Nasara'dan, meşhur bahsi geçen Buheyra-i Rahib ki; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Şam tarafına amcasıyla gittiği vakit oniki yaşında idi. Buheyra-i Rahib, onun hatırı için Kureyşileri davet etmiş. Baktı ki, kafileye gölge eden bir parça bulut, daha kafilce yerinde gölge ediyor. "Demek aradığım âdem orada kalmış!" Sonra âdem gönder-

miş, onu da getirmiş. Ebu Talib'e demiş: "Sen dön Mekke'ye git! Yahudiler hasûddurlar (hasedcidirler); bunun evsafı Tevrat'ta mezkûrdur (zikredilmiştir); hıyanet ederler."¹

Hem Nasturu'l-Habeş ve Habeş Reisi olan Necaşî gibi evsaf-ı Muhammediyeyi kitaplarında gördükleri için, beraber iman etmişler. Hem Dağatır isminde meşhur bir Nasrani âlimi; evsafını görmüş, iman etmiş; Rumlar içinde ilân etmiş, şehid edilmiş. Hem Nasrani reislerinden Hâris İbn-i Ebî Şümer-il Gasanî ve Şam'ın büyük dinî reisleri ve melikleri, yani Sahib-i İlya ve Hirakl ve İbn-i Natur ve Cârud gibi meşhur zâtlar, kitaplarında evsafı görmüşler ve iman etmişler. Yalnız Hirakl, dünya saltanatı için imanını izhar etmemiş (açıklamamış).²

Hem bunlar gibi Selmanü'l-Farisî, o da evvel nasrani idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın evsafını gördükten sonra, onu arıyordu.³

Hem Temim namında mühim bir âlim, hem meşhur Habeş Reisi Necaşî, hem Habeş nasarası, hem Necran papazları; bütün müttefikan haber veriyorlar ki: "Biz, evsaf-ı Nebeviyeyi kitablarımızda gördük, onun için imana geldik."⁴

Üçüncü Delil:

İşte biz numune olarak Tevrat, İncil, Zebur'un Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'a aid âyetlerinin birkaç nümunesini göstereceğiz:

1 Yusuf en-Nebhanî, Peygamber Efendimizin Mucizeleri, Hikmet Neşriyat, tarihsiz, c. 1, s. 273.

2 Yusuf en-Nebhanî, age. c. 1, s. 257.

3 Yusuf en-Nebhanî, age. c. 1, s. 251.

4 Yusuf en-Nebhanî, age. c. 1, s. 269.

Tevrat'taki Özellikler

1. Tevrat'ta bir ayet geçmektedir:

"İbrahim i İsmail'i vâlidisi olan Hacer, evlihası sahibesi olarak ve onun evlâbından öyle birini gönderecek ki, o gıyâşın eli, umumin evkânide olcak ve umumin eli buğı' ve itaatle ona açılacak."¹

2. Tevrat'ta ikinci bir ayet:

"İsmail oğullarının kardeşleri olan İsmail oğullarından amin gibi birini göndereceğim. Ben sözümü onun ağzına koyacağım. Senin vahyünle konuşacak. Onu kabul etmeyeceğine azap edeceğim."²

3. Tevrat'ta beşinci kitabının Otuzüçüncü Bab'ında şu ayet var:

"Hak, Uslûk, Tar-i Sina'dan ikbal edip bize Sâir'den rûlû' etti (dışarı) ve Fârat Dağları'nda sübur oldu."

Bu ayet nasıl ki "Tar-i Sina'da ikbal-i Hak (hakka yönelmek)" fikriyle Mûsa (a.s.)'ın nübüvvetini ve Şam Dağları'ndan ibaret olan "Sâir'den rûlû-u Hak" fikriyle, İsa (a.s.)'ın nübüvvetini ihbar eder. Öyle de bil'ittifak Hicaz Dağları'ndan ibaret olan Fârat Dağları'ndan sübur-u Hak () fikriyle, bizzat Risalet-i Ahmediyeyi (s.a.v.) haber veriyor.

Hem Fezîl Suresi'nin sonunda (ذَٰلِكَ مَتْلُوهُمْ فِي التَّوْرَةِ) "Onların Tevrat'taki özellikleri"³ ayetinin hükmünü tasdiklen, Tevrat'ta Fârat Dağları'ndan sübur eden peygamberin sahâbeleri hakkunda şu ayet var: "Kudîlerin bayrakları beraberindedir ve onun sağından." "Kudîler" namıyla tavsif eder. Yani: "Onun sahâbeleri kudî, sâlih evliyalardır."

¹ Kâsinüsülâh Sûresi, ayet: 66.

² Tevrat, İsmâiyî, bab: 14, ayet: 17-20.

³ Fezîl Suresi, 29.

Zebur'dan Deliller:

Zebur'un Yetmiş İkinci Bab'ında şöyle bir âyet var:

“Denizden denize mâlik ve nehirlerden, arzın makta' ve mün-tehasına (baş ve sonuna) kadar mâlik ola ve kendisine Yemen ve Cezayir hükümdarları hediyeler götürüler ve padişahlar ona secde ve itaat edeler ve her vakit ona salât ve her gün kendisine bereketle dua oluna ve envarı (nurları) Medine'den münevvir (nurlandıran) ola ve zikri ebedü'l-âbâd (ebedi hayatta) devam ede onun ismi, güneşin vücudundan evvel mevcuddur. Onun adı, güneş durdukça münteşir ola (yayıla)...”

İşte şu âyet, pek aşikâr bir tarzda fahr-i âlem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tavsif eder. Acaba Hazret-i Davud aleyhisselâm'dan sonra Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka hangi nebi gelmiş ki; şarktan garba kadar dinini neşretmiş ve hükümdarları cizyeye bağlamış ve padişahları kendine secde eder gibi bir itaat altına almış ve her gün nev'-i beşerin beşte birinin salavat ve dualarını kendine kazanmış ve nurları Medine'den parlamış kim var, kim gösterilebilir?

İncil'den Deliller:

1. İncil'in bir âyeti şöyledir: “Ben gidiyorum, tâ size Faraklit gelsin!” Yani, Ahmed gelsin. İncil'in ikinci bir âyeti: “Ben Rab-bimden; hakkı bâtıldan farkedene bir peygamberi istiyorum ki ebede kadar beraberinizde bulunsun.” Faraklit, “Hak ile batıl arasını ayıran” manasında Peygamberimizin İncil'deki ismidir.
2. Hem Türkçe Yuhanna İncili'nin Ondördüncü Bab ve otuzuncu âyeti şudur:

“Artık sizinle çok söyleşmem, zira bu âlemin reisi geliyor. Ve bende, onun nesnesi aslâ yoktur!” Buradaki “Âlemin Reisi”nden maksat, “Fahr-i Âlem” demektir. Fahr-i Âlem ünvanı ise,

Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın en meşhur ünvanıdır.

3. Yine Yuhanna İncili, On altıncı Bab ve yedinci âyeti şudur:

“Amma ben, size hakkı söylüyorum. Benim gittiğim, size faydalıdır. Zira ben gitmeyince tesellici size gelmez.”

İşte bakınız! Reis-i Âlem ve insanlara hakikî teselli veren, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmdan başka kimdir? Evet, Fahr-i Âlem o'dur ve fâni insanları idam-ı ebedîden kurtarıp teselli veren odur.

4. Hem Yuhanna İncili, Onaltıncı Bab, onbirinci âyet:

“Zira bu âlemin reisinin gelmesinin hükmü gelmiştir.”

İşte “Âlemin Reisi”^{Hâşiye 1} elbette Seyyidü'l-Beşer olan Ahmed-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır.

5. Hem Yuhanna İncili, On ikinci Bab ve on üçüncü âyet:

“Amma o Hak ruhu geldiği zaman, sizi bilcümle hakikata irşad edecektir. Zira kendisinden söylemeyecek. Bilcümle işittiğini söyleyecek, gelecek nesnelerden size haber verecek.”

İşte bu âyet sarihtir (açıktır). Acaba umum insanları birden hakikata davet eden ve her haberini vahiyden veren ve Cebrail'den işittiğini söyleyen ve kıyamet ve âhiretten tafsilen (ayrıntılı) haber veren, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmdan başka kimdir ve kim olabilir?

İncil'in bir yerinde, İlsâ as: “Ben gideceğim; tâ dünyanın reisi gelsin.” der.

Acaba Hazret-i İlsâ aleyhisselâmdan sonra dünyanın reisi olacak ve hak ve bâtıl birbirinden ayırıp Hazret-i İlsâ aleyhisselâm'ın yerinde insanları irşad edecek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü

1 (Hâşiye) Evet, o zât, öyle bir reis ve sultandır ki; bin üç yüz elli senede ve pek çok asırlardan her bir asırda, en az üç yüz elli milyon tebaası ve raiyeti var. Kemal-i teslim ve inkıyadla, emirlerine itaat ederler, her gün ona selâm etmekle tecdid-i biat ederler.

Vesselâmdan başka kim gelmiştir? Demek Hazret-i İsa aleyhisselâm ümmetine daima müjde ediyor ve haber veriyor ki: Birisi gelecek, bana ihtiyaç kalmayacak. Ben, onun bir mukaddimesiyim (başlangıcıyım) ve müjdecisiyim. Nitekim bir ayette şöyle buyrulur:

“Meryem oğlu İsa: “Ey İsrailoğulları! Doğrusu ben, benden önce gelmiş olan Tevrat’ı tasdik eden, benden sonra gelecek ve adı Ahmet olacak bir peygamberi müjdeleyen, Allah’ın size gönderdiği bir peygamberiyim” demişti.”¹

İşte Tevrat, İncil, Zebur’da ve diğer peygamberlerin suhuflarında çok ehemmiyetle, âhirde gelecek bir peygamberden bahisler var, çok âyetler var. Nasıl bir kısım numunelerini gösterdik. Hem çok namlar ile o kitablarda mezkûrdur (zikredilmiştir). Acaba bütün bu peygamberlerin kitaplarında bu kadar ehemmiyetle, mükerrer (tekrar eden) âyetlerde bahsettikleri, Âhir zaman peygamberi Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdan başka kim olabilir?²

Peygamberlerden Birini İnkâr Etmek Küfürdür

İmanın altı esası vardır. Bunlar; Allah’a, meleklerle, kitaplara, peygamberlere, ahirete, kadere, hayır ve şerrin Allah’tan olduğuna inanmaktır. Bu iman esasları, bir bütündür. Birbirinden ayrılmaz, parçalanmaz ve birbirini gerektirir. Adeta bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlı olduklarından birini inkâr etmek insanı küfre götürür. Zira birini inkâr etmek, diğer esasları da inkâr etmeyi netice verir. Birini kabul eden, diğerlerini de kabul etmelidir. Bundan dolayı Allah’ın peygamberlerinden birini inkâr etmek kişinin iman dairesinden çıkmasına sebep olur. Konuyla ilgili Yüce Allah, Kur’ân-ı Kerim’de şöyle buyurmuştur:

¹ Saff, 6

² Bediüzzaman Said Nursî, Zülfikar, Altınbaşak Neşriyat, s. 290-304.

“Şüphesiz ki, Allah'ı ve peygamberlerini inkâr edenler, Allah ile peygamberlerinin arasını ayırmak (Allah'a inanıp, peygamberlerini inkâr etmek) isteyenler ve: ‘(peygamberlerden) bir kısmına îmân eder, bir kısmını inkâr ederiz’ diyenler ve bunun (îmân ile küfrün) arasında bir yol tutmak isteyenler yok mu, işte bunlar gerçek kâfirlerin ta kendileridir. Kâfirler için ise (pek) aşağılayıcı bir azap hazırladık!”¹

Bu ayette açıkça bazı peygamberleri kabul edip bazılarını inkâr etmek küfür olarak nitelendirilmiştir. Elmalılı Hamdi Yazır bu âyeti şöyle tefsir eder: “Bu âyetten anlaşılıyor ki kâfirler başlıca üç kısımdır:

Birincisi: Ne Allah, ne peygamber tanımayan, hiç birine iman etmeyenler.

İkincisi: İmanda Allah ile peygamberi birbirinden ayıranlar. Yani Allah'a iman iddiasında bulunup da Allah'ın gönderdiği peygamberlere inanmayanlar.

Üçüncüsü: Peygamberlerin bazısını kabul edip, bazısını da inkâr edenlerdir ki, kitap ehlinden Yahudi ve Hristiyanlar bu kısımdandır. Ve bu âyet doğrudan doğruya bunlar hakkında inmiş, iman ile küfür arasında orta bir derece, bir yol bulunmadığı ve peygamberlerden bazısını tanımamak, hepsini tanımamak ve hepsini tanımamak Allah'ı da tanımamak demek olduğunu göstermiştir. (...) Mesela “Musa, Üzeyir filan ve filan peygamberlere ve Tevrat'a inanırız, fakat İsa'ya ve Muhammed'e, İncil'e ve Kur'an'a inanmayız” diyen Yahudiler; aynı şekilde, “Musa'ya ve İsa'ya, Tevrat'a ve İncil'e inanırız ama Kur'an'a ve Muhammed'e inanmayız” diyen Hristiyanlar ve aynı şekilde Yahudiler arasında “Muhammed bir peygamberdir ama bizim peygamberimiz değildir” diye kaçamak yapan ve bu şekilde iman ile küfür arasında bir yol tutmak isteyenler, işte bütün bunlar muhakkak kâfirdirler ve küfürleri açıkça sabittir. Zira iman ile küfür, hak

ile batıl arasında bir mertebe yoktur. Bir peygamberi inkâr etmek, peygamberliği inkâr etmektir. Peygamberliği inkâr etmek ise bütün peygamberleri inkâr etmektir. Bütün peygamberleri inkâr ise Allah'ı inkârdır. Çünkü Allah'ın bir emrini inkâr etmek, genel olarak Allah'ı inkâr etmektir.”¹

Peygamberleri kabul edip Hazret-i Muhammed'i (sav) inkar edenlere karşı tehdit içeren başka ayetlerde Rabbimiz şöyle buyurmuştur: **“Kitapehlinden ve müşriklerden (Hakk'ı) tanımayanlar, kendilerine açık delil gelinceye kadar inkârlarından ayrılacak değillerdi. (Bu delil), tertemiz sayfaları okuyan, Allah tarafından gönderilmiş bir peygamberdir. O sayfalarda, en doğru hükümler vardır. Kitap ehli, ancak kendilerine apaçık delil geldikten sonra ayrılığa düştüler. Hâlbuki onlar, dini sadece Allah'a tahsis ederek, Allah'ı birleyerek, ancak Allah'a ibadet etmekle, namazı kılmakla ve zekâtı vermekle emir olunmuşlardır. İşte dosdoğru din budur. Kâfirler, gerek kitap ehlinden olsun gerek puta tapanlardan olsun muhakkak, cehennem ateşindedirler. Orada ebedî olarak kalacaklardır. Onlar, insanların en şerlileridir.”**²

“Rabbin tarafından (gelmiş) açık bir delile dayanan ve kendisini Rabbinden bir şahidin izlediği, ayrıca kendisinden önce, bir önder ve bir rahmet olarak Musa'nın Kitab'ı (elinde) bulunan kimse (inkârcılar gibi) midir? Çünkü bunlar ona (Kur'ân'a) inanırlar. Zümrelerden hangisi onu inkâr ederse işte cehennem ateşi onun varacağı yerdir, bundan şüphelen olmasın; zira bu, senin Rabbin tarafından bildirilmiş gerçektir; fakat insanların çoğu inanmazlar.”³

1 Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, Azim Dağıtım, İstanbul, c. 3, s. 112-113.

2 Beyyine, 1-6

3 Hûd Suresi, 17

İmam Kurtubî bu âyeti tefsir ederken “Bu âyetteki zümrelerden kastedilen bütün din sahibi milletlerdir”¹ der. Fahrettin Râzî de ayette geçen zümre kelimesini, “Bütün kâfirlerin çeşitleridir. Yahudiler, Hıristiyanlar, Mecusiler de buna dahildir”² şeklinde tefsir etmiştir.

İmam Müslim’in “Sahih”inde ve Ahmed b. Hanbel’in “Müsned”inde rivayet edilen bir hadis-i şerifte şöyle bildirilmiştir: **“Nefsimi kudret elinde tutan (Allah’a) kasem olsun ki, bu ümmetten her kim Yahudi olsun, Hıristiyan olsun beni işittir, sonra da bana gönderilenlere inanmadan ölecek olursa, mutlaka cehennem ehlinden olacaktır.”**³

Bu hadiste peygamberimize iman etmeyen ehl-i kitap cehennemlik olmakla tehdit edilir. Başka bir hadiste de peygamberlere iman konusunda ayırım yapmayanlar şöyle müjdelenir: **“Ehl-i kitaptan olan bir kimse peygamberine iman eder, sonra da Nebi (sav)’den haberdar olur ve ona da iman eder, tabî’ olur ve tasdik ederse bu kimse iki kat sevap kazanır.”**⁴

Bu ayet ve hadislerin gösterdiği gibi, peygamberliği veya peygamberlerden herhangi birisini inkâr etmek, insanı iman dairesinden çıkarır. Zira imanın esasları bir bütündür ve zincirin halkaları gibi birbirine bağlıdır. Bir iman esasını inkâr etmek insanı küfre götürür. Peygamberlere inanmayan, o peygamberleri gönderen Allah’a da iman etmemiş olur.

1 İmam Kurtubî, el-Cami li-Ahkâmi'l-Kur'an, Daru Âlemü'l-Kürüb, 2003, c. 9, s. 17.

2 Fahrettin Râzî, Tefsiru Fahri'r-Razî, Daru'l-Fikr, 1995, c. 9, s. 211.

3 Müslim, Câmiü's-Sahih, İman, bab, 70, hn: 240 (153); Ahmed b. Hanbel, Müsned, c. 2, s. 317.

4 Müslim, age. İman, bab, 70, hn: 241 (154)

4. İSLÂMİYET TESLİS İNANCINI KABUL ETMEZ

Asli hüviyetini kaybetmiş bugünkü Hristiyanlıkta “Baba, oğul, Ruhü'l-Kuds” olmak üzere üç ilah anlayışı vardır. Buna da ‘üçleme’ manasında “teslis” denilir. Bu inanç, İslâm dininin tevhid anlayışına zıttır.

Hazret-i İsa (as), İsrailoğulları'na gönderilmiş bir peygamber olarak Allah'ın birliği üzerine dinini tebliğ etmişti. Hz İsa'nın (as) tebliğ ettiği bu dinin mesajları, yazıya geçirilmemişti. O, göğe yükseltildikten sonra, ağızdan ağıza anlatılanlar çok sonraları yazıya geçirildi. Fakat anlatılan bu rivayetler birbirinden çok farklıydı. Bu sebeple onlarca farklı İncil nüshaları ortaya çıktı. Hristiyanlar arasında ihtilaflar oluştu. Bu süreçte Hz İsa'ya (a.s) peygamber diyenler olduğu gibi, aşırıya kaçıp Allah'ın oğlu olduğunu ve ilah olduğunu savunanlar da oldu. İşte Hazret-i İsa'yı (as) ilahlaştıran düşüncenin temelinde bâtil teslis inancı vardır.

İskenderiye kilisesi papazı olan Arius, İsa (as)'ın bir peygamber olduğunu, ilah olmadığını kabul ediyordu. Miladi 300 yıllarının başında onun bu inancını kabul eden insanlar oldukça çoktu.¹

Roma İmparatoru Konstantin putperest iken Hristiyanlığı kabul etti. Konstantin, miladi 325 yılında İznik'te 2048 piskoposu topladı. Bu toplantı tarihlere İznik konsili olarak geçti. Bunlar içinde teslise taraftar olan 318 kişi vardı. Kral Kostantin, teslis inancını kabul ettiğinden, azınlık olan 318 kişiyi destekledi ve 40-50 İncil içinden teslis inancına uygun Matta, Markos, Luka ve Yuhanna isimlerini taşıyan dört İncil seçildi, diğer İnciller

¹ Suat Yıldırım, Mevcut Kaynaklara Göre Hristiyanlık, Işık Yayınları, İzmir, 1996, s. 281-282.

yasaklandı.¹ Bu İncilleri, kimlerin hangi ölçülere göre seçtiğine dair herhangi bir bilgi yoktur.²

Bu dört İncil'in seçilmesinden sonra diğer İnciller yasaklandı. İsa (a.s)'ın bir ilah olmadığını söyleyenler aforoz edildi veya cezalandırıldı. Zamanla teslis anlayışı bütün Hristiyanlar arasında yaygınlaştı ve Arius'un savunduğu Allah'ın birliği ve İsa (as)'ın peygamber olduğu anlayışı unutuldu. Böylelikle Hristiyanlık, bozulmuş oldu.

Tevhid dini olan İslâmiyet, Allah'a ortak koşmak anlamına gelen şirkin her çeşidini reddetmektedir. Hristiyanlıktaki teslis inancı da apaçık bir şirktir ve İslâm'ın inanç esaslarına zıttır. Bu konuyla ilgili bazı âyetler şöyledir:

“Andolsun ki ‘Allah, kesinlikle Meryemoğlu Mesîh’tir’ diyenler kâfir olmuşlardır. Halbuki Mesîh ‘Ey İsrailoğulları! Rabbim ve Rabbiniz olan Allah’a kulluk ediniz. Biliniz ki kim Allah’a ortak koşarsa muhakkak Allah ona cenneti haram kılar; artık onun yeri ateştir ve zalimler için yardımcıları yoktur’ demişti. Andolsun ‘Allah, üçün üçüncüsüdür’ diyenler de kâfir olmuşlardır. Hâlbuki bir tek Allah’dan başka hiçbir ilah yoktur. Eğer dediklerinden vazgeçmezlerse, içlerinden kâfir olanlara acı bir azap isabet edecektir. Hâlâ Allah’a tevbe edip O’ndan bağışlanmayı dilemiyecekler mi? Allah çok yarlıgayıcı, çok esirgeyicidir. Meryem oğlu Mesîh ancak bir resûldür. Ondan önce de (birçok) resûller gelip geçmiştir. Anası da çok doğru bir kadındır. Her ikisi de yemek yer-

1 Muhammed Ebû Zehra, Hristiyanlık Üzerine Konferanslar, Fikir y. 1978, İstanbul, s. 230. Bu 4 İncillerin hiçbiri İsa (as)'ın dili olan İbranice değil, Latince yazılmıştı ve dördü de İsa (as)'ın hayat hikâyesi (biyografisi) şeklindeydi.

2 Muhammed Hamîdullah, Kur'an-ı Kerim ile Diğer Semâvî Kitapların/ Sayfaların Karşılaştırmalı Kısa Bir Tarihi, Çev.: Bahattin Dartma, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, c. VII (2007), sayı, 3, s. 160.

lerdi. Bak, onlara delilleri nasıl açıklıyoruz, sonra bak nasıl (haktan) yüz çeviriyorlar.”¹

“Allah, Meryemoğlu Mesih’dir” diyenler andolsun ki kâfir olmuşlardır. De ki: Öyleyse Allah, Meryem oğlu Mesih’i, anasını ve yeryüzündekilerin hepsini imha etmek isterse Allah’a kim bir şey yapabilecektir (O’na kim engel olabilir)?”²

“(Tanrı) üçtür demeyin, sizin için hayırlı olmak üzere bundan vazgeçin. Allah ancak bir tek Allah’tır. O, çocuğu olmaktan münezzehtir. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi o’nundur. Vekil olarak Allah yeter.”³

Bu âyetler konuyu, fazla izaha ihtiyaç bırakmayacak şekilde ortaya koymaktadır. Kur’ân ayetlerle açıkça reddettiği bu teslis inancını taşımak, mümin olmaya bir engeldir. Bu bâtil inanç üzere olup İslâmiyet’i kabul etmeyerek Peygamber Efendimizi reddedenlerin, ahirette cennete girerek kurtulacaklarından bahsetmek mümkün değildir.

5. GÜNÜMÜZDE YANLIŞ YORUMLANAN BİR ÂYET

Buraya kadar aktardığımız âyet ve hadislerin konunun açıklığı kavuşması için yeterli olduğu kanaatindeyiz. Kur’ân’ın her hangi bir âyetini diğer âyetlerle birlikte, bir bütünlük içinde anlamak gerekir. Tefsir ilminde âyetlerin âyetlerle tefsir edilmesi en mühim esaslardandır. Bir âyeti ele alıp, onun diğer âyetlerle bağlantısını koparıp onlara aykırı bir şekilde yorumlamak, Kur’ân’ın manalarını tahrif etmek demektir. Nitekim bu konuda Peygamberimiz (sav) şöyle buyurmuştur: “Yavaş olun ey kavim! Sizden önceki ümmetler peygamberlerine muhalefet etmekle ve kitabın bir kısmıyla diğer kısmını çürütmeye çalışmakla helak oldular. Muhakkak ki, Kur’ân’ın bir kısmı diğer kısmını yalanlamak

1 Maide, 72-75

2 Maide, 17

3 Nisa, 171

için nazil olmadı, bilakis onun bir kısmı, diğer kısmını tasdik eder. Ondan bir şey öğrendiğiniz zaman onunla amel ediniz! Bir şeyi de bilemezseniz, onu bilen kimseye götürünüz (ona sorunuz!)”¹

Bir âyete mana verirken diğer âyetlere aykırı mana vermek ya cehaletten ya da hakkı bildiği halde bile bile batıla taraftar olmaktan kaynaklanır. Her iki hal de insanı manevî yönden tehlikeli durumlara düşürür. Çünkü bir âyeti yorumlarken Allah'ın murat etmediği bir manayı âyete yüklemek, Allah'a iftira etmek manasına gelir. Peygamberimiz (sav) bu konuda “Kim ilmi olmadığı halde Kur'an'ı (kendi görüşüne göre) tefsir ederse, o, ateşte oturacağı yeri hazırlasın”², “Kim Allah'ın kitabı hakkında kendi görüşüne göre konuşursa isabet etse de hata etmiştir.”³ buyurmuş ve Kur'an'a gelişi güzel mânâ verenleri korkutmuştur. Bu yüzden usûlsüz bir şekilde Kur'an'a mana vermek –tefsir etmek– âlimlerce haram kabul edilmiştir.⁴

Yahudi ve Hıristiyanların cennete gireceklerini iddia edenler buraya kadar zikrettiğimiz âyetleri görmezlikten gelerek, manasını tahrif ettikleri bir iki âyeti iddialarına delil olarak sunmuşlardır. Ekseriyetle onlar şu âyeti öne çıkarmışlardır:

“Şüphesiz iman edenler; yani yahudilerden, hıristiyanlardan ve sâbiilerden Allah'a ve ahiret gününe hakkıyla inanıp sâlih amel işleyenler için Rableri katında mükâfatlar vardır. Onlar için herhangi bir korku yoktur. Onlar üzüntü çekmeyeceklerdir.”⁵

1 Müsned-i Ahmed, c. 2, s. 181.

2 Tirmizî, age. Tefsîr, 1, hn: 2950, 2951

3 Tirmizî, age. Tefsîr, 1, hn: 2952; Ebû Dâvûd, Sünen., İlm, 5, hn: 3652

4 Bedrüddin Muhammed b. Abdullah ez-Zerkeşî, el-Burhân fî Ulûmî'l-Kur'an, Tah: Muhammed Ebû'l-Fazl İbrahim, Mektebetü'l-Asriyye, Beyrut, 2009, c. 2, s. 105; Muhammed Ali es-Sâbûnî, Muhtasar Tefsiri İbn Kesir, Dârü'l-Kur'an'ü'l-Kerim. 1393. Beyrut, c. 1, s. 12.

5 Bakara, 62

Bir âyeti doğru anlamanın en mühim yolu, o âyetin sebeb-i nüzulünü bilmekle mümkündür. Bu âyetin sebeb-i nüzûlü olan şu rivayete bakalım:

Selman-ı Farisî Müslüman olmadan önce, tanıştığı bazı Hıristiyanların durumunu Peygamberimize sordu. Peygamberimiz (sav) “Onlar İslâm üzere ölmemişlerdir” (bir rivayette “Onlar cehennemliktir”) buyurdu. Selman der ki “(Peygamberimizin sözü üzerine) dünya benim için karardı. Ben onların yaptıkları ibadetleri anlattım. Daha sonra bu âyet nazil oldu. Peygamberimiz beni çağırdı ve **“Bu âyet senin arkadaşların hakkında nazil oldu. Kim beni duymadan önce İsa’nın dini üzere ölürse, o, hayır üzeredir. Fakat kim de beni duyar ve iman etmezse, o helak olur (cehennemlik olur)”** buyurdu.¹

Bu sebeb-i nüzûlden anlaşıldığına göre âyet peygamberimiz gönderilmeden önceki veya peygamberimizden haberdar olmayan insanlardan bahsetmektedir. Âhir zaman peygamberinin gönderilmesinden sonra onu bilen ve inkâr eden Yahudi ve Hıristiyanlardan bahsetmemektedir.

Bazı müfessirler bu âyetle daha önce Yahudi veya Nasranî iken Müslüman olanların kastedilmiş olacağını da söylemişlerdir. Örneğin müfessir ibn Cerir et-Taberî bu âyeti tefsir ederken “Burada Yahudi, Nasranî ve Sabîilerin imanından kasıt, Muhammed (sav)’i ve onun Allah katından getirdiklerini tasdik etmektir.” demiştir.²

Fahreddin Razî bu konuda müfessirlerin ihtilaf ettiğini ve üç değişik tefsir olduğunu söylemiştir:

1 İmam Suyûtî, ed-Dürrü’l-Mensur, Darü’l-Fikr, c. 1, s. 182; Benzer bir rivayet için bkz. ibn Cerir et-Taberî, Câmiü’l-Beyan, Müessesetü’r-Risale, 2000, c. 2, s. 154; Muhammed Ali es-Sabunî, Muhtasar Tefsiri İbn Kesir, Dârü’l-Kur’ân’ü’l-Kerim, Beyrut, 1393, c. 1, s. 71.

2 Taberî, age. c. 2, s. 148.

Birincisi İbn Abbas'ın kavlidir. Yahudi ve Hristiyanların batıl itikatlarından uzak olarak Muhammed as'ın gönderilmesinden önce İsa (as)'a iman eden Kuss b. Saide, Rahip Bahira, habibi Neccar, Zeyd b. Amr b. Nufeyl, Varaka, Selman-ı Farisî, Ebu Zer gibi kimselerdir. Sanki Cenab-ı Hak bu ayetle şöyle demektedir “Muhammed gönderilmeden önce batıl bir din üzerinde olan Yahudi ve Hristiyanlardan Muhammed'in gönderilmesinden sonra kim Allah'a, ahiret gününe ve Muhammed'e iman ederse onların ecri Rableri katındadır.”

İkincisi; Cenab-ı Hakk sûrenin başında önce münafıkların, sonra Yahudilerin yolunu zikretti. Bu ayette “iman edenler” kavliyle burada dilleriyle iman edip, kalpleriyle iman etmeyenler kastedilmiştir. Önce münafıklar, sonra Yahudi, Nasranî ve Sabîiler zikredilmiştir. Sanki Cenab-ı Hak bu ayetle “Bu batıl fırkalar-dan kim hakiki imanla gelir ve Allah katında müminlerden olursa” demektedir. Bu görüşte Süfyan-ı Sevri'ye aittir.

Üçüncü olarak; burada ayette “iman edenler” kavliyle Muhammed as'a hakiki olarak iman edenler kastedilmiştir. Bu maziye (yani Muhammed as gönderilmeden önceki zamana) aittir. Sonra “Kim Allah'a iman ederse” ifadesi ise müstakbeli (yani Muhammed as gönderildikten sonra gelecekte ona iman etmeyi) iktiza eder. Burada “önceden geçmişte iman edenler, imanda sebat edenler ve gelecekte de bu imanlarını devam ettirenler” kastedilmiştir. Bu kavilde mütekellimlere aittir.¹

Razî bu söylediklerine ek olarak şöyle der: “Bil ki, Allah'a imana, onun gerektirdiği her şey, yani peygamberlere iman dahil olmuştur. Ve yine ahiretle ilgili bütün ahkâm ahiret gününe imana dahil olmuştur. Bu iki kavil dinlerin teklif ve ahiretteki sevap ve ceza konularını bütünüyle cem etmiştir.”²

1 Fahreddin Razî, age. c. 2, s. 113.

2 Fahreddin Razî, age. c. 2, s. 114.

İmam Kurtubî ise “Bu ayet müminlerden peygamber (as)’a imanı sabit olan kimseler içindir” demiştir.¹

Diğer müfessirlerin görüşleri de bahsi geçen müfessirlerden farklı değildir. Hiç bir müfessir bu ayetten yola çıkarak Yahudi ve Hristiyanlar cennetliktir dememiştir. Çünkü böyle bir iddia buraya kadar zikrettiğimiz ayetleri inkâr manasına gelir ki, bu da insanın imanını yok eder.

6. “LA İLAHE İLLALLAH DİYEN CENNETE GİRER” HADİS-İ ŞERİFİ NASIL ANLAŞILMALIDIR?

Buraya kadar aktardığımız âyetler ve hadisler, peygamberimizin risaletini kabul etmeyenlerin, iman etmediklerini ortaya koymaktadır. Peygamberimizin “La ilahe illallah diyen cennete girer” hadisini de bu âyet ve hadislerden bağımsız olarak değerlendirmek doğru değildir. Bu hadis-i şerifi, iman esaslarının bütününe kabul ve tasdik ettikten sonra bunu da “La ilahe illallah diyen cennete girer” manasında anlaşılmalıdır. Nitekim aşağıda zikredeceğimiz sahih bir rivayet, bu konuya açıklık getirmektedir.

İbn Abbâs (ra)’den şöyle rivayet edilmiştir:

Bir heyet peygamberimizin huzuruna geldi. Peygamberimiz onlara dört şeyi emretti, dört şeyi de yasakladı. Onlara yalnızca Allah’a iman etmelerini emrettikten sonra:

“Yalnızca Allah’a iman etmek ne demektir, bilir misiniz?” diye sordu.

Onlar, “Allah ve Resûlü daha iyi bilir” dediler.

Peygamberimiz, **“Allah’tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın elçisi olduğuna şehâdet, namazı dosdoğru kılmak, zekâtı eda etmek, ramazân orucunu tutmak ve ganimetin beşte birini vermenizdir”** buyurdu.²

¹ Kurtubî, age. c. 1. s. 436.

² Buharî, İman, Bab, 40; Müslim, İman, Bab, 6, hn: 17 (24).

Dikkat edilirse, bu hadis-i şerifte Sevgili Peygamberimiz (sav), Allah'a iman etmenin içinde, İslâm'ın diğer esaslarının mevcut olduğunu açıklamıştır. Bu da gösteriyor ki Allah'a iman etmek, yani Lâ İlâhe İllallâh ifadesi, imanın bütün esaslarını içinde top-
layan bir hakikattir.

Peygamberimiz bazı hadislerinde şöyle buyurmuştur: **“İnsanlar ‘Allah’dan başka ilah yoktur, Muhammed Allah’ın resulüdür’** deyinceye kadar onlarla savaşmakla emrolundum.”¹

Yine bir rivayet şöyledir: “Hiçbir kimse yok ki kalbinden sami-
mi olarak, **Allah’dan başka ilah olmadığına, Muhammed’in de Allah’ın resulü** olduğuna şهادet etsin de Allah onu ateşe haram kılmasın.”²

Başka bir rivayette de ‘İnsanlar **“Allah’dan başka ilah yoktur”** de-
yinceye kadar onlarla savaşmakla emrolundum.”³ buyurmuştur.

Benzer bir hadis de şöyledir: ‘Kim Allah rızasını isteyerek **“Allah’dan başka ilah yoktur”** derse, Allah onu cehenneme ha-
ram kılar’⁴

Her ne kadar son iki hadis-i şerifte **“Muhammed Allah’ın re-
sulüdür”** kısmı söylenmemişse de maksat bellidir. **“Allah’dan
başka ilah yoktur”** kelime-i tevhidi “Muhammed Allah’ın resu-
lüdür” kelamını da içermektedir. Bütün İslâm âlimleri konuyu
bu şekilde izah etmişlerdir. Örneğin hadis ilminde otorite olan
İbn Hacer bu konuda şöyle der: “Eğer bu hadiste niçin pey-
gamberlik zikredilmedi, denilirse onun cevabı şudur: Burada
kastedilen Kelime-i Şهادet’in bütünüdür. İlk kısım, Kelime-i
Şهادet’in sembolü olduğu için o zikredilmiştir. Örneğin sen
“Kul Huvallah’ı okudum” dersin. Aslında kastettiğin İhlâs
Sûresinin bütünüdür.”⁵

1 Buharî, İman, Bab, 17.

2 Buharî, İlim, Bab, 49.

3 Buharî, Salat, Bab, 28.

4 Buharî, Rikak, 6.

5 İbn Hacer el-Askalanî, Fethü'l-Bari, Darü'l-Marife, 1379, c. 1, s. 104.

Abdurrauf el-Münavî “Kimin son sözü La ilahe illallah olursa o cennete girer” hadisini izah ederken, “Ehl-i kitap da kelime-i tevhidi söylüyor. Burada onun karini (yani Muhammed Allah’ın resulüdür kısmı) niçin zikredilmedi?” sorusuna “Onun karini (delil veya Muhammed Allah’ın resulüdür kısmı) bu sözün peygamberimizden çıkmış olmasıdır”¹ diye cevap vermiştir. Yani bu sözün doğruluğunu kabul eden, sözü söyleyen zatı da tasdik etmek zorundadır.

Zemahşerî, “Allah’ın mescidlerini, ancak Allah’a ve âhiret gününe iman eden imareder”² ayetini tefsir ederken “Allah’a inanmak, Resûlullah’a iman etmeyi de gerektirdiği bilindiğinden ve meşhur olduğundan ayette Peygambere iman zikredilmemiştir. Çünkü kelime-i şehadetin iki cümlesi birleşmiş, beraber olmuş, bir tek cümle haline geldiğinden Allah ve Resulünü kabul etmeyi birlikte ifade etmektedir. Birbirinden ayrılmadığından ‘Allah’a iman’ kelimesinin altında ‘Resûlullah’a iman’da saklıdır.”³ demiştir.

İslâm âlimlerinin bu konuda pek çok benzer açıklamalarına rastlamak mümkündür. Ancak biz bu kadar delilin yeterli olduğu kanaatini taşımaktayız.

Kur’ân ve hadislerin yukarıda zikredilen bu derece açık ifadeleri olduğu halde, ilgili âyet ve hadisleri maksadının aksine yorumlayarak, “Muhammedün Resulullah”ı tasdik etmeden, sadece “Lâ İlâhe İllallah” demenin cennete girmek için yeterli olacağını iddia edenler, delilden mahrumdurlar. Onlar, bu konuda Kur’ân ve hadislerdeki açık ifadeleri bildikleri halde böyle bâtil bir iddiada bulunmaktadırlar.

1 Abdurrauf el-Münavî, Feyzü’l-Kadir, c. 6, s. 268.

2 Tevbe, 18

3 Zemahşerî, el-Keşşâf, Dârü’l-Marife, Beyrut, 2002, s. 427.

7. FETRET EHLİ, CENNETLİK MİDİR?

Fetret, dinî bir kavram olarak, hak dine davetin kesintiye uğradığı dönem veya iki peygamber arasında tahrife uğramamış bir davetin olmadığı dönem manasına gelmektedir. Bu dönemde yaşayan insanlara da “fetret ehli” denilmektedir.¹ Fetret dönemi ifadesi bilhassa İsa (as)’ın dininin tahrif edildiği dönem ile peygamberimiz (sav)’in gönderildiği zaman arasında peygamberlerin olmadığı dönem için kullanılmaktadır.

Yüce Rabbimiz tarih boyunca kendi varlığını ve birliğini anlatmak için birçok peygamber göndermiştir. Her peygamber gönderildiği kavme Allah’ın emir ve yasaklarını tebliğ ederek sorumluluklarını bildirmiştir. Bu ilahî tebliğe muhatap olanların mesul oldukları bilinirken, kendilerine peygamber gönderilmeyen veya bir şekilde kendisine tebliğ ulaşmayan insanların durumunun ne olduğu İslâm alimleri arasında tartışma konusu olmuştur. Özellikle son peygamber olan Hazret-i Muhammed’in (sav) getirdiği İslâm dinini duymayanların durumlarının ne olacağı sorusu akılları meşgul etmiştir.

İslâm âlimleri, Peygamberimizden (sav) sonraki dönemlerde de fetret dönemine ait özelliklerin bulunabileceği kanaatini taşımaktadır. Peygamberimize ilk vahyin geldiği andan itibaren vefatına kadar geçen zaman diliminde, İslâm’ın ulaşmadığı birçok coğrafi bölge olduğu tarihi bir vakıadır. Geçmişte olduğu gibi günümüzde dahi kitle iletişim araçlarına rağmen tebliğin ulaşmadığı yerler veya şahıslar bulunabilmektedir.

Bu görüşlerden yola çıkarak, Ehl-i Sünnet’in Eş’ârî ve Maturidî itikadî mezhep âlimleri, fetret ehlinin durumu hakkında farklı görüşler beyan etmişlerdir. İmam Maturidî’ye göre fetret dönemindeki insanlar Allah’ın varlığını ve birliğini aklıyla bulmak mecburiyetindedir. İmam Eş’ari ise “Biz bir peygamber gönder-

medikçe azab etmeyiz”¹ ayetine dayanarak fetret dönemi insanların ne halde olurlarsa olsunlar ‘ehl-i necat’ olacaklarını yani cehennemden kurtulacaklarını, kabul etmiştir.²

Bu konu hakkında Üstad Bediüzzaman Hazretleri de şöyle demektedir: **“Biz bir peygamber göndermedikçe azab etmeyiz.”**³ ayetinin sırrıyla, ehl-i fetret, ehl-i necattırlar. Bil’ittifak (ittifakla), teferruattaki hatalarından muahazeleri (sorgu-sualleri) yoktur. İmam-ı Şâfiî ve İmam-ı Eş’arîce, küfre de girse, usul-i imanîde (imanın temel esaslarında) bulunmazsa, yine ehl-i necattır. Çünkü teklif-i İlâhî (yükümlü olmak) irsal (peygamber göndermek) ile olur ve irsal dahi ittıla (haberdâr olma) ile teklif takarrur eder (karar bulur). Madem gaflet ve mürur-u zaman (zamanın geçmesi), geçmiş peygamberlerin dinlerini setretmiş (perdelemiş); o ehl-i fetret zamanına hüccet (delil) olamaz. İtaat etse sevap görür; etmezse azap görmez. Çünkü mahfi (gizli) kaldığı için hüccet olamaz.”⁴

Hüccetü’l-İslâm İmam-ı Gazalî (ra) ise Hz Muhammed’in (sav) peygamber olarak gönderilmesinden sonra insanları üç kısma ayırmıştır.

Birinci kısım: Peygamberimizin ismini duymamış, kendilerine İslâm tebliğinin ulaşmamış olduğu kimseler. Bunlar ehl-i necat olacaklardır.

İkinci kısım: Kendilerine İslâmiyet tebliğ edilmiş olanlar. Bunlar İslâm’ı kabul etmezlerse cehennemlik olurlar.

1 İsra, 15; Ayrıca bkz. Maide, 19; Nisa, 165; Taha, 134

2 Mahmud Âlusî, Ruhu’l-Maanî, Dar’ü l-Hyaü’t- Tûrasi’l Arabî, Beyrut, c. 15, s. 40.

3 İsra, 15

4 Bediüzzaman Said Nursî, Mektubat, Altınbaşak Neşriyat, s. 269 (28. Mektup)

Üçüncü kısım: İslâm'ın kendilerine yanlış tanıtıldığı kimse-lerdir. İmam Gazali "Kanaatime göre bunların durumu birinci grupta olanların durumu gibidir." der.¹

8. KELİME-İ TEVHİD HAKKINDA BEDİÜZZAMAN HAZRETLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Bediüzzaman Hazretlerinin telif ettiği Risale-i Nur külliyyatına bakıldığında Hazret-i Peygambere (sav) iman etmeyen kişinin ebedi saadete ermesinin mümkün olmayacağını anlatıldığı görülmektedir. Bediüzzaman, imanın ancak Hazret-i Peygamberi (sav) kabul etmekle tamam olacağını savunmaktadır. Hazret-i Muhammed'i (sav) duyduğu ve bildiği halde peygamber olarak kabul etmeyen insanların Müslüman olmayacağını, iman sahibi kabul edilemeyeceğini ve kâfir olduklarını, kelime-i şهادetin iki cümlesinin birbirinden ayrılamayacağını söylemektedir. Bediüzzaman Hazretleri'nin bu konudaki görüşlerini aynen naklediyoruz:

"Kelime-i şهادetin iki kelâmı birbirine şahid-i sadıktır ve birbirini tezkiye eder. Evet, ulûhiyet nübüvvete bürhan-ı limmîdir. Muhammed Aleyhisselâm, Sâni-i Zülcelâle zâtıyla ve lisanıyla bürhan-ı innîdir."²

Mektubunuzda "Mücerred (yalnızca) [la ilahe illallah] kâfi midir? Yani [Muhammedün Resûlüllah] demezse ehl-i necat olabilir mi?" diye soruyorsunuz. Bunun cevabı uzundur. Yalnız şimdi bu kadar deriz ki: Kelime-i şهادetin iki kelâmı birbirinden ayrılmaz, birbirini isbat eder, birbirini tazammun eder, biri birisiz olmaz. Madem Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm Hâtemü'l-Enbiya'dır, bütün enbiyanın vârisidir; elbette bütün vusul yollarının başındadır. Onun cadde-i kübrasından hariç, hakikat ve

¹ İmam Gazali, İslâm'da Müsamaha (Faysalü't-Tefrika Beyne'l-İslâm ve'z-Zendaka), Marifet Yayınları, İstanbul, 1990, s. 71-73.

² Bediüzzaman Said Nursî, Asar-ı Bediyye, s. 46.

necat yolu olamaz. (...) Peygamber'i işiten ve davasını bilen âdemler onu tasdik etmezse, Cenab-ı Hakk'ı tanımaz. Onun hakkında, yalnız [la ilahe illallah] kelâmı, sebep-i necat olan tevhidî ifade edemez. Çünkü o hal, bir derece medar-ı özür olan cahilane adem-i kabul değil, belki o kabul-i ademdir ve o inkârdır. Mu'cizatıyla, âsârıyla kâinatın medar-ı fahri ve nev'-i beşerin medar-ı şerefi olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ı inkâr eden âdem, elbette hiç bir cihette hiç bir nura mazhar olamaz ve Allah'ı tanımaz. Her ne ise, şimdilik bu kadar yeter.¹

"Kâfirin iki mânâsı vardır: Birisi ve en mütebadiri dinsiz ve münkir-i Sâni demektir. Şu mânâ ile ehl-i kitaba ıtlak etmeye hakkımız yoktur. İkincisi: Peygamberimizi ve İslâmiyeti münkir demektir. Şu mânâ ile onlara ıtlak etmek hakkımızdır. Onlar dahi razıdırlar."²

Üstad Bediüzzaman "İşaratü'l-İ'caz" adlı eserinde "Onlar sana indirilene ve senden önce indirilenlere de iman ederler"³ ayetini tefsir ederken, şöyle der:

"Ey ehl-i kitap! Geçmiş olan enbiya ve kitaplara imân ettiğiniz gibi, Hazret-i Muhammed (sav) ile Kur'an'a da İmân ediniz. Zira onlar, Hazret-i Muhammed'in (sav) gelmesini tebşir ettikleri gibi, onların ve kitaplarının sıdkına olan deliller, hakikatiyle, ruhuyla Kur'an'da ve Hazret-i Muhammed'de (sav) bulunmuştur. Öyleyse, Kur'an Allah'ın kelâmı ve Hazret-i Muhammed (sav) de resulü olduğunu tarik-i evla ile kabul ediniz ve etmelisiniz."⁴

Bediüzzaman Hazretleri, ehl-i kitabın, tevhid inancını, Hazret-i Muhammed'in (sav) peygamberliğini ve Kur'an-ı Kerim'i kabul etmeleri halinde ehl-i necat olacaklarını ifade eden sözlü bir rivayet de şöyledir:

1 Bediüzzaman Said Nursî, Mektubat, Altınbaşak Neşriyat, s. 161.

2 Bediüzzaman Said Nursî, Mektubat, Altınbaşak Neşriyat, s. 364.

3 Bakara, 4

4 Bediüzzaman Said Nursî, İşaratü'l-İ'caz, Altınbaşak Neşriyat, s. 44.

1953 yılında Üstad Bediüzzaman yanında bir talebesiyle Fener Patriğiyle görüştü ve ona:

“Hıristiyanlığın din-i hakikisi kabul etmek, Hazret-i Muhammed'i de (sav) peygamber ve Kur'an-ı Kerimi de Kitabullah olarak kabul etmek şartıyla, ehl-i necat olacaksınız.” dedi.

Patrik Althenagoras cevabında: “Ben kabul ediyorum...” deyince Bediüzzaman:

“Pekâlâ, siz bunu dünyanın diğer ruhanî reislerine de söylüyor musunuz?” dedi.

Patrik: “Söylüyorum, amma onlar kabul etmiyorlar.” diye cevap verdi.¹

9. ÜSTAD BEDİÜZZAMAN'IN SÛ-İ İSTİMAL EDİLEN SÖZLERİ

Bu başlık altında, Üstad Bediüzzaman'ın sû-i istimal edilen sözlerine veya ona ait olmadığı halde ona nispet edilerek yaygınlaştırılmaya çalışılan bazı düşüncelere açıklık getirmeye çalışacağız.

Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin ehl-i kitabın hak yolda olduğunu beyan eden sözlü veya yazılı bir ifadesine rastlamak mümkün değildir. Ancak onun bazı ifadeleri yanlış anlam yüklenerek çarpıtılmaktadır. Meselâ bu konuda Bediüzzaman'ın su-i istimal edilen bir ifadesi şöyledir:

“Hattâ hadîs-i sahihle, âhir zamanda İsevîlerin hakikî dindarları ehl-i Kur'an ile ittifak edip, müşterek düşmanları olan zındıkaya karşı dayanacakları gibi; şu zamanda dahi ehl-i diyanet ve ehl-i hakikat, değil yalnız dindaşı ve meslektaşı ve kardeşi olanlarla samimî ittifak etmek, belki Hıristiyanların hakikî dindar ruhanîleri ile dahi, medar-ı ihtilaf noktaları muvakkaten medar-ı

¹ Necmeddin Şahiner, Bediüzzaman Said Nursî, Yeni Asya Yayınları, 1990, s. 405.

münakaşa ve niza' etmeyerek müşterek düşmanları olan mütecaviz dinsizlere karşı ittifaka muhtaçtırlar.”¹

Üstad, İsevilerin hakiki dindarlarıyla, ehl-i Kur'an'ın müşterek düşmanlarına karşı ittifak edeceğine dair sahih hadisler olduğunu söylemektedir. Üstadın bahsettiği hadisin şu hadis olması muhtemeldir: **“Müslümanlarla Rumlar arasında bir anlaşma ve sulh olacak, hatta onlarla beraber düşmana karşı savaşacak ve ganimeti aralarında paylaşacaklar.”**

(Ahmed b. Hanbel, Müsned: c. 4, s. 91, Çağrı Yayınları; Muhammed Resul Berzencî, el- İşaa Li Eşrati's-Saat, s. 181. (Nuaym b. Hammad'dan naklen); Ai el-Müttaki, Kenzü'l-Ummal, c. 14, hn: 38451; c. 11, hn: 31526. Benzer bir hadis)

Ayrıca bu hadisteki manayı teyit eder bir olayı bizzat Peygamberimizin hayatında da görmekteyiz. Peygamberimiz (sav), Medine'ye hicret ettiği zaman, muhacir, ensar ve Medineli Yahudiler arasında ortak bir anlaşma kaleme aldırdı. Bu anlaşmaya göre Medine'ye herhangi bir taarruz olduğunda bu üç grup birlikte, müşterek düşmanlarına karşı savaşacaklardı.²

Bizzat Peygamberimizin fiilinden ve ahirzamandan bahseden bir sözünden yola çıkarak, Müslümanların müşterek düşmanlarına karşı ehl-i kitapla ittifak etmelerinin, yanlış bir şey olmadığını, buna binaen Üstadın sözünün de doğru olduğunu söyleyebiliriz. **Fakat ortak düşmana karşı ehl-i kitapla ittifak ayrı şey, onların cennetlik olduğunu söylemek ayrı şeydir.** Üstad bu ifadesiyle ehl-i kitabın hak yolda olduğunu söylememektedir.

Yanlış anlaşılan ikinci bir ifade de Bediüzzaman'ın, Hristiyanların cennetlik olduğunu iddia ettiğiyle ilgilidir. Yukarıda Üstad'ın “Ehl-i kitabın Peygamberimizi ve İslâmiyet'i inkar et-

¹ Bediüzzaman Said Nursi, Lemalar, Altınbaşak Neşriyat, s. 158.

² Asım Köksal, İslâm Tarihi, Medine Devri, Şamil Yayınları, 1991, c. 1, s. 173; Bütün Yönleriyle Asrı Saadet'te İslâm, Beyan Yayınları, 1994, c. 2, s. 169-185.

tikleri için onların kâfir olduklarını”¹ söylediğini nakletmiştik. Burada dikkat edilirse Üstad ehl-i kitabın kâfir olduklarını açıkça söylemektedir.

Üstad'ın İkinci Dünya Savaşı zamanında yazdığı ve çokça suistimal edilen bir mektubu şöyledir:

“Şiddet-i şefkat ve rikkatten, bu kışın şiddetli soğuğuyla beraber mânevî ve şiddetli bir soğuk ve musibet-i beşeriyeden biçarelere gelen felâketler, helâketler, sefaletler, açlıklar şiddetle rikkatime dokundu. Birden ihtar edildi ki:

Böyle musibetlerde kâfir de olsa hakkında bir nevi merhamet ve mükâfat vardır ki, o musibet ona nispeten çok ucuz düşer. Böyle musibet-i semaviye mâsumlar hakkında bir nevi şehadet hükmüne geçiyor.

Üç dört aydır ki, dünyanın vaziyetinden ve harbinden hiçbir haberim yokken, Avrupa'da, Rusya'daki çoluk çocuğa acıyarak tahattur ettim. O mânevî ihtarın beyan ettiği taksimat bu elim şefkate bir merhem oldu. Şöyle ki:

1. Musibet-i semaviyeden ve beşerin zâlim kısmının cinayetinin neticesi olarak gelen felâketten vefat eden ve perişan olanlar, eğer on beş yaşına kadar olanlar ise, ne dinde olursa olsun şehit hükmündedir. Müslümanlar gibi büyük mükâfat-ı mâneviyeleri, o musibeti hiçe indirir.

2. On beşinden yukarı olanlar, eğer mâsum ve mazlum ise, mükâfatı büyüktür, belki onu cehennemden kurtarır. Çünkü âhîrzamanda madem fetret derecesinde din ve din-i Muhammediye (sav) bir lâkaytlık perdesi gelmiş. Ve madem âhîrzamanda Hazret-i İlsân'ın (as) din-i hakikisi hükmedecek, İslâmiyet'le omuz omuza gelecek. Elbette şimdi, fetret gibi karanlıkta kalan ve Hazret-i İlsâ'ya (as) mensup Hıristiyanların mazlumları, çektikleri felâketler onlar hakkında bir nevi şehadet

denilebilir. Hususan ihtiyarlar ve musibetzedeler, fakir ve zayıflar, müstebit büyük zâlimlerin cebir ve şiddetleri altında musibet çekiyorlar. Elbette o musibet onlar hakkında medeniyetin sefahetinden ve küfranından ve felsefenin dalâletinden ve küfründen gelen günahlara keffaret olmakla beraber, yüz derece onlara kârdır diye hakikatten haber aldım, Cenab-ı Erhamürrâhîmine hadsiz şükrettim. Ve o elim elem ve şefkatten tesellî buldum.

3. Eğer o felâketi gören zâlimler ise ve beşerin perişaniyetini ihzar eden gaddarlar ve kendi menfaati için insan âlemine ateş veren hodgâm, alçak insî şeytanlar ise, tam müstehak ve tam adalet-i Rabbaniyedir.

4. Eğer o felâketi çekenler mazlumların imdadına koşanlar ve istirahat-i beşeriye için ve esasat-ı diniyeyi ve mukaddesat-ı semaviyeyi ve hukuk-u insaniyeyi muhafaza için mücadele edenler ise, elbette o fedakârlığın mânevî ve uhrevî neticesi o kadar büyüktür ki, o musibeti onlar hakkında medâr-ı şeref yapar, sevdirebilir.”¹

Dikkat edilirse Üstad İkinci Dünya Savaşı'ndaki insanları 4 kısma ayırmaktadır:

- 15 yaşın altında olanlar
- Masumlar
- Gaddar zalimler
- Mazlumların imdadına koşanlar

15 yaşın altında olanlar, dinen sorumlu olmadıkları için ehl-i necat oldukları hakkında İslâm âlimleri arasında bir fikir birliği vardır.

Suistimal edilen ikinci kısma gelince; Üstad'ın, masumların ehl-i necat veya manevi şehit oldukları hakkındaki görüşü, **onları ehl-i fetret olarak değerlendirdiği içindir.** Mektupta

¹Bediüzzaman Said Nursî, Kastamonu Lahikası, Altınbaşak Neşriyat, s. 140.

fetret ehli insanlar, hak bir dinin tebliğinden mahrum olduklarından sorumlu tutulmadıkları gibi, İkinci Dünya Savaşı'nda İslâmiyet'ten haberdar olmayan insanlar da, fetret dönemindeki insanlara benzetilerek, onların da ehl-i necat olabileceğine işaret edilmiştir. Nitekim bu konuyu yukarda ele almıştık.

9. KUR'ÂN, EHL-İ KİTAPLA DOST OLMAYI YASAKLAMİŞTİR

Peygamberimiz (sav) Medine'ye hicret ettikten sonra, Medine Yahudileri ona ve sahabelerine düşman oldular. Müşriklerle ve münafıklarla ittifak ederek, Müslümanlara her türlü kötülüğü yaptılar. Günümüzdeki ehl-i kitabın peygamberimiz dönemindeki ehl-i kitaptan farkı yoktur. Hatta günümüzdeki ehl-i kitap, düşmanlıkta daha da ileri gitmişlerdir.

Aşağıdaki âyetler, hem peygamberimiz zamanındaki hem de günümüzdeki Müslümanlara ehl-i kitab ile dost olmayı yasaklamaktadır.

“Ey iman edenler! Yahudileri ve Hıristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirinin dostudurlar (birbirinin tarafını tutarlar). İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğuna yol göstermez. Kalplerinde hastalık bulunanların: “Başımıza bir felâketin gelmesinden korkuyoruz” diyerek onların arasında koşuştuklarını görürsün. Umulur ki Allah bir fetih yahut katından bir emir getirir de onlar, içlerinde gizledikleri şeyden dolayı pişman olurlar.”¹

“Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine Kitap verilenlerden dininizi alay ve oyun konusu edinenleri ve kâfirleri dost edinmeyin. Allah'tan korkun; eğer müminler iseniz.”²

“Ey iman edenler! Kendi dışınızdakileri sırdaş edinmeyin. Çünkü onlar size fenalık etmekten asla geri durmazlar,

[Illegible text block containing multiple lines of faint, blurry handwriting or printed text, possibly a list or document.]

hep sıkıntıya düşmenizi isterler. Gerçekten, kin ve düşmanlıkları ağızlarından (dökülen sözlerinden) belli olmaktadır. Kalplerinde sakladıkları (düşmanlıkları) ise daha büyüktür. Eğer düşünüp anlıyorsanız, âyetlerimizi size açıklamış bulunuyoruz. İşte siz öyle kimselersiniz ki, onlar sizi sevmedikleri halde siz onları seversiniz. Siz, bütün kitaplara inanırsınız; onlar ise, sizinle karşılaştıklarında 'inandık' derler; kendi başlarına kaldıklarında da, size olan kinlerinden dolayı parmaklarının uçlarını ısırırlar. De ki: Kininizden (kahrolup) ölün! Şüphesiz Allah kalplerin içindekini hakkıyla bilmektedir. Size bir iyilik dokunsa, bu onları tasalandırır; başınıza bir musibet gelse, buna da sevinirler. Eğer sabreder ve korunursanız, onların hilesi size hiçbir zarar vermez. Şüphesiz Allah, onların yaptıklarını çepeçevre kuşatmıştır.”¹

SONUÇ

Daha önceki kutsal kitaplar – Tevrat, İncil ve Zebur- Hazret-i Muhammed'den (sav) haber vermektedir. Bu yüzden ehl-i kitap, Kur'an-ı Kerim'in ifadesiyle, peygamberimizi kendi evlatları gibi tanıyorlardı. Bu konuda, peygamberimizden haberdar olan ehl-i kitabın özür teşkil edecek cehaletlerinden söz etmek mümkün değildir.

Peygamberimiz, peygamberlerin hem sonuncusu hem de en büyüğüdür. O, bütün insanlara gönderildiği gibi, ehl-i kitaba da gönderilmiştir. Bu konuda Kur'an'da ve hadis-i şeriflerde çok açık ifadeler bulunmaktadır. Resûl-i Ekrem Efendimiz (sav), ehl-i kitabı kendi peygamberliğine iman etmeye davet etmiştir. Onun davetine bazıları icabet ederken, bir kısmı da reddedip inkâr etmiştir. Kur'an ve hadis-i şeriflere bakıldığında, ehl-i kitabın peygamberimizi bildiği halde iman etmeyen kısmının ebedi cehennemlik olacakları görülmektedir.

Tevhid inancında olmayan, Hazret-i Muhammed'in (sav) peygamberliğini inkâr eden, Kur'ân-ı Kerim'i kabul etmeyen ehl-i kitabın, cennetlik olacağını iddia edenlerin zaman zaman Üstad Bediüzzaman'ın sözlerini de kötü niyetlerine alet etmeye çalıştıkları görülmektedir. Üstad'ın telifi olan Risale-i Nur Külliyyâtı incelendiğinde, onun ehl-i kitabın hak yolda olduğunu beyan eden sözlü veya yazılı hiçbir ifadesine rastlamak mümkün değildir. Üzülerek söylemeliyiz ki onun bazı ifadeleri yanlış anlam yüklenerek çarpıtılmaktadır.

Kur'ân ve hadislerin yukarıda zikredilen bu derece açık ifadeleri olduğu halde, ilgili âyet ve hadisleri maksadının aksine yorumlayarak, "Muhammedün Resulüllah"ı tasdik etmeden, sadece "Lâ İlâhe İllallah" demenin cennete girmek için yeterli olacağını iddia edenler, delilden mahrumdurlar. Onlar, bu konuda Kur'ân ve hadislerdeki açık ifadeleri bildikleri halde böyle bâtıl bir iddiada bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

1. Abdurrauf el-Münavî, Feyzü'l-Kadir, Daru'l Kütübi'l-İlmiye, Beyrut, 1994.
2. Aliyyü'l-Kari, Fıkh-ı Ekber Şerhi, Hisar Yayınları, İstanbul, 2010.
3. Asım Köksal, İslâm Tarihi, Medine Devri, Şamil Yayınları, 1991,
4. Bediüzzaman Said Nursî, Kastamonu Lahikası, Altınbaşak Neşriyat.
5. Bediüzzaman Said Nursî, Mektubat, Altınbaşak Neşriyat.
6. Bediüzzaman Said Nursî, Zülfikar, Altınbaşak Neşriyat.
7. Bedrüddin Zerkeşî, el-Burhân fî Ulûmi'l-Kur'ân, Mektebetü'l-Asriyye, Beyrut, 2009.
8. Bekir Topaloğlu-İlyas Çelebi, Kelam Terimleri Sözlüğü, İSAM Yayınları, İstanbul, 2010.
9. Beyhaki, Delai'l-ün-Nübüvve, Daru'l Kütübi'l-İlmiye, Beyrut, 1988.
10. Buharî, el-Camiü's-Sahih, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
11. Bütün Yönleriyle Asrı Saadet'te İslâm, Beyan Yayınları, 1994, c. 2, s. 169-185.
12. Ebû Dâvûd, Sünen, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
13. Ebu'l-Ferec İbnü'l-Cevzî, Zadü'l-Mesir, Mektebetü'l-İslâmî, Beyrut, 1404.
14. Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, Azim Dağıtım, İstanbul.
15. Fahrettin Râzî, Tefsiru Fahri'r-Razî, Daru'l-Fikr, 1995.
16. Hüseyin Cisrî, Risale-i Hamidiye, Bahar Yayınları, İstanbul, 1980.

17. İbn Cerir et-Taberî, Câmiü'l-Beyan, Müessesetü'r-Risale, 2000.
18. İbn Hacer el-Askalanî, Fethü'l-Barî, Darü'l-Marife, 1379.
19. İbn Kesir, Tefsirü'l-Kur'an'il-Azim, Daru Taybe, 1999.
20. İmam Gazali, İslâm'da Müsamaha (Faysalü't-Tefrika Beyne'l-İslâm ve'z-Zendaka), Marifet Yayınları, İstanbul, 1990.
21. İmam Kurtubî, el-Cami li-Ahkâmi'l-Kur'an, Daru Âlemü'l-Kütüb, 2003.
22. İmam Suyûtî, ed-Dürrü'l-Mensur, Darü'l-Fikr,
23. Konyalı Mehmed Vehbi, Büyük Kur'an Tefsiri, Üçdal Neşriyat,
24. Mahmud Âlusî, Ruhu'l-Maanî, Dar'ü İhyaü't-Türasi'l Arabî, Beyrut.
25. Muhammed Ali es-Sabunî, Muhtasar Tefsiri İbn Kesir, Dârü'l-Kur'an'ü'l-Kerim, Beyrut, 1393.
26. Müslim, Câmiü's-Sahih, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
27. Ahmed b. Hanbel, Müsned, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
28. Necmeddin Şahiner, Bediüzzaman Said Nursî, Yeni Asya Yayınları, 1990.
29. Ömer Nasuhi Bilmen, Muvazzah İlm-i Kelam, Bilmen Yayınevi, İstanbul, 1972.
30. Rahmetullah Efendi, İzhâru'l-Hak Tercümesi, Çev. Ömer Fehmi-Nüzhet Efendi, Sönmez Neşriyat, İstanbul, 1972.
31. Tirmizî, Sünen, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
32. Yusuf en-Nebhanî, Peygamber Efendimizin Mucizeleri, Hikmet Neşriyat, tarihsiz,
33. Zemahşerî, el-Keşşâf, Dârü'l-Marife, Beyrut, 2002.